

Въпросите,
които
вълнуват всеки
кандидат-
студент

По проект “На 18 години съм,
какво да правя?”

Съдържание

1. Как да определя силните и слабите си страни?
2. След като избира професия, как да разбере къде да уча-
възможности в България?
3. Подготовка на документи за кандидатстване.
4. Възможности в чужбина, подготовка, документи?
5. Какво да правя, ако не искам да уча след 12-ти клас?

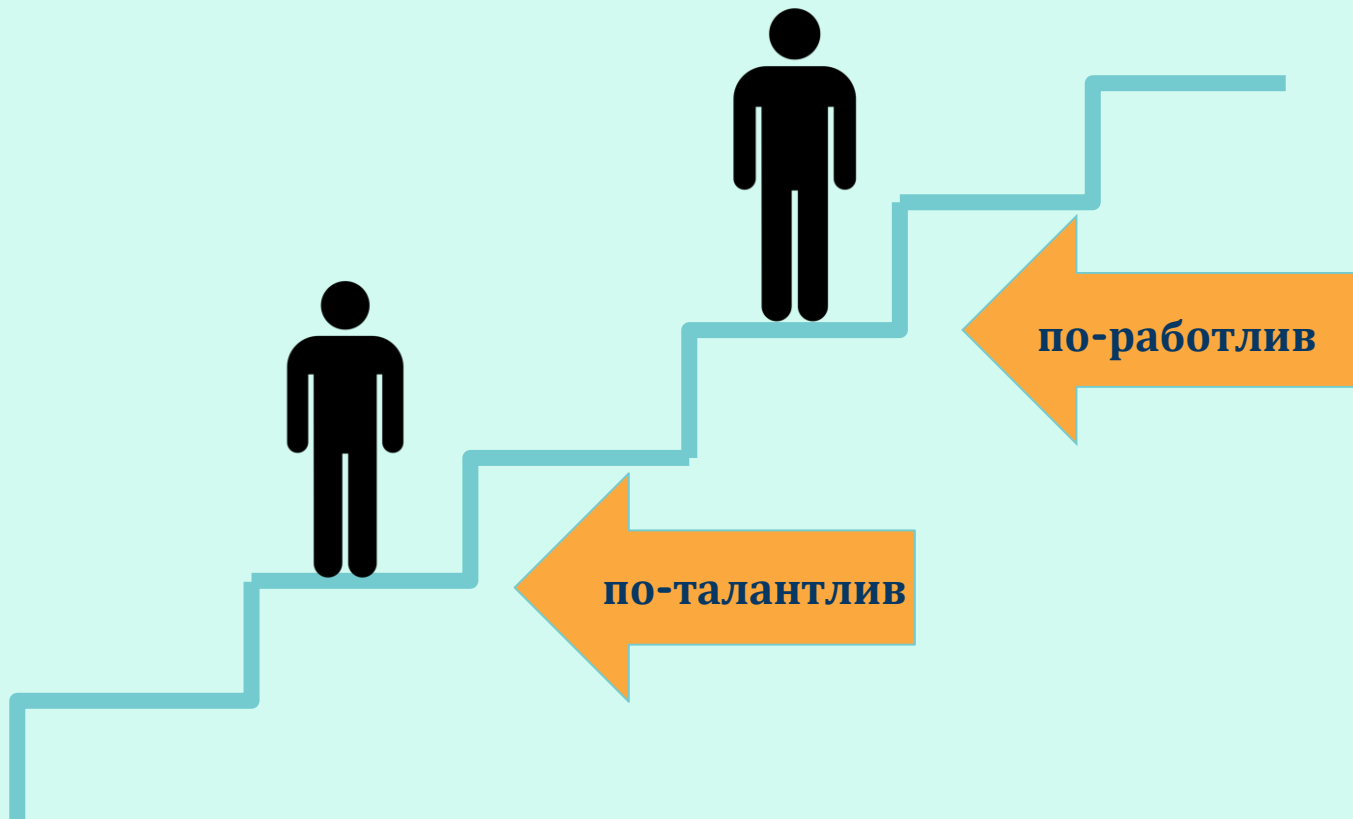
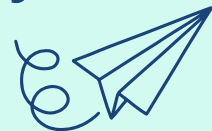

Определяне на силните ни страни

- В какво съм добър?
- Защо има хора, които са по-талантливи от другите?
- Възможно ли е да нямам силни страни?
- Какъв е моят талант?
- Как да го открия?
- Имам талант, но мисля, че той не може да бъде моя професия.

Защо има хора, които са по-талантливи от другите?

За какво ни помага познанието на личните качества?

- Знаейки силните си страни, ще знаем какви специалности да търсим;
- Ще можем да работим над развиването им;
- Ако сме избрали да започнем да работим след завършването, ще можем да изготвим нашето CV, позовавайки се на това какво можем и какво не;
- Ще представяме и заявяваме себе си по-уверено;
- Ще имаме по-точна представа за себестойността си;
- Ще знаем какво ни доставя удоволствие, ще се стремим да го превърнем в професия за печелене на пари и ще сме от полза за другите хора.

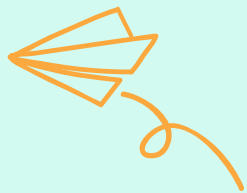
Защо не мога да определя силните си страни?

- Трябва да сте по-наблюдателни в търсенето на силните си страни;
- Трябва да сте постоянни;
- Няма точна формула, само насоки;
- Примери, които биха ви помогнали да ги откриете или по-скоро да ги свържете с бъдеща реализация:

- Внимателен, изпълнител и точен сте, имате внимание към детайлите и обичате всичко да ви е подредено - тогава бихте могли да се захванете с ръчен труд, изработване на различни предмети, може също така да изберете интериорен дизайн или архитектура;
- Решителен сте, знаете какво искате и кога го искате, хората ви слушат и ви уважават - бихте били страхотен лидер, директор, управител или мениджър;
- Чувствителен сте, емпатичен, добър слушател и съветник - бихте били добър психолог или лекар, социален работник- в сферата на “помагащите професии”.

Тези примери целят да покажат добър начин за анализиране на личните ни качества, които на пръв поглед пропускаме или не можем да обвържем с бъдеща кариера.

Добра идея е да направите личностен тест, който би могъл да ви насочи в търсенето!

В много случаи силните ни страни са точно пред очите ни, но ние не знаем как бихме могли да ги използваме.

Линк, на който можете да откриете най-разпространения личностен тест:

16personalities.com/bg/

CREATIVE

Защо страхът ни спира?

- Страхувам се дали ще мога да се реализирам?!?
- Срахувам се дали родителите ми ще се съгласят с това, което искам да уча?!?
- Страхувам се, че това може да не е най-правилното за мен...

Ако откриете това, в което сте наистина добри, и го правите с желание, с внимание към детайлите, с любов, то вие несъмнено ще успеете.

Какво да правя, ако родителите ми не ме подкрепят?

- Знам какво искам, но моите родители не са съгласни.
- Защо не ни подкрепят?
- Не разбират ли какво искам?
- Не вярват ли в мен?

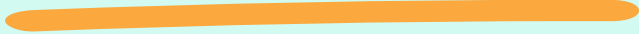

- Проведете зрял, спокоен разговор;
- Бъдете подготвени;
- Бъдете уверени;
- Използвайте точно подбрани думи.

След като се
насоча към
професия, как да
разбера къде
мога да уча?
Какви са
възможностите
ми в България?

На територията на България съществуват 50 акредитирани висши училища - университети, академии, колежи и др. Всяка институция предлага различни условия и възможности, в различни сфери и етапи на обучение. Осигуряват се студентски общежития, библиотеки и други облекчения, подпомагащи обучението на студентите.

-Ако сте се насочили към професия, която е свързана с опазването на реда и вътрешните работи, може би вашето място е **Академия на МВР**.

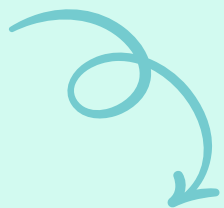
- Ако сте избрали професия на певец, танцьор, актьор и др., вашето място е **Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство-гр.Пловдив, НАТФИЗ - гр.София** или **Национална музикална академия - гр.София**.

- Ако имате желание да се занимавате с аграрно стопанство - **Аграрен университет-гр.Пловдив, Висше училище по агробизнес и развитие на регионите, Тракийски университет**.

- Ако искате да работите като висококвалифицирани специалисти в морската индустрия на страната или зад граница - вашето място е **ВВМУ „Никола Йонков Вапцаров”-гр.Варна.**
- Ако ви влече технологичното инженерно образование, може да се насочите към **Технически университет-гр. Варна, Габрово и София.**
- Ако ви харесва професията на учител или педагог, може да се интересувате от възможностите на **Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”.**
- Ако сте избрали професията лекар или фармацевт, може да изберете между **МУ Варна, МУ София, МУ Пловдив и МУ Плевен.**

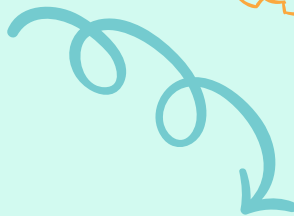
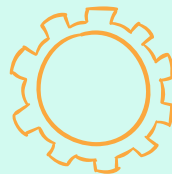
Какви документи са ни
необходими при
кандидатстване ?

Трябва ли да плащам
осигуровки? А данъци?

Документи за кандидатстване:

1. Комплект кандидатстудентски документи (по образец).
2. Оригинал и копие от дипломата за завършено средно образование.
3. Документ за самоличност.
4. Документ от ТЕЛК или НЕЛК - за кандидат-студенти с увреждания, в случай че желаят да бъдат освободени от кандидат-студентска такса, е необходимо да представят документ от ТЕЛК. Данни от ТЕЛК са необходими единствено с цел удостоверяване и освобождаване от кандидатстудентска такса и не се предоставят на трети лица.
5. Квитанция за внесена сума за кандидатстване.

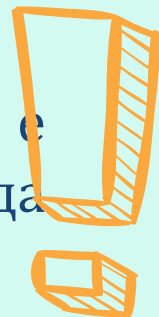

Данъци и осигуровки

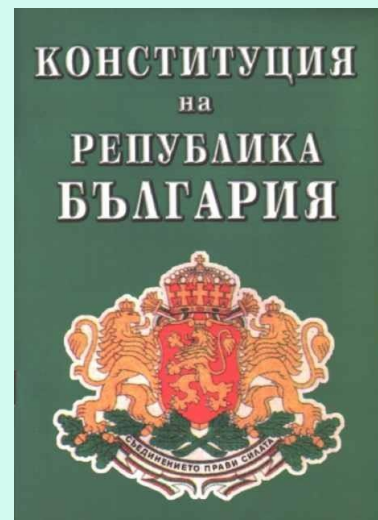
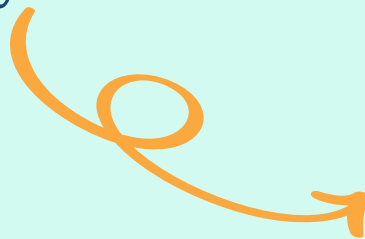
Всички ученици, които са завършили средното си образование и са се дипломирали, но не са започнали работа веднага, трябва сами да внасят здравните си осигуровки. Същото важи и за зрелостниците, които ще бъдат студенти редовно обучение. За месеците от завършване на средно до започване на висше образование те трябва да внесат здравните си осигуровки за своя сметка. Това е така, защото те не попадат в нито една от двете категории - ученици или студенти, които се осигуряват за сметка на държавния бюджет.

Съгласно чл. 60 от Конституцията плащането на данъци е задължение на всеки гражданин. Няма как човек да печели законно и да не плаща данъци.

Ако сте си задавали въпросите дали познавате добре конституцията и какви са вашите права и отговорности, може да се запознаете с Конституцията на Република България тук.

Какви са възможностите за обучение
след **12**-ти клас в чужбина?

Какво трябва да подготвим като
документация, за да караме висшето си
образование в чужбина?

Възможностите за обучение в чужбина

1. Австрия

Всички висши учебни заведения в Австрия събират административна такса от 17,50 евро на семестър. Само в някои университети по приложни науки се заплаща такса от 363,36 евро.

2. Германия

Страната предлага голям избор от специалности и образователни програми за студентите. Семестриални такси в Германия няма. Заплащат се само административни такси от 300 до 500 евро, като тук се включва семестриален билет за безплатно използване на обществения транспорт.

Възможностите за обучение в чужбина

3. Франция

Държавата поема голяма част от разходите за обучение на всеки студент. Таксите за бакалавърска програма са не повече от 200 евро на година, а магистърската програма е с около 50-100 евро повече.

4. Дания

Образованието в Дания е безплатно. Повечето висши учебни заведения предлагат обучение на английски език. Чуждестранните студенти могат да изучават датски език напълно безплатно или срещу символично заплащане.

Възможностите за обучение в чужбина

5. Швеция

Образованието в Швеция е безплатно. Много от университетите предлагат бакалавърски и магистърски програми на английски език.

6. Холандия

Таксите в Холандия започват от 1835 евро на семестър. Висшите училища тук са два вида: класически университети с теоретична или изследователска насоченост и университети за приложни науки, които наблягат на практическите занимания.

Възможностите за обучение в чужбина

7. *Великобритания и Ирландия*

Изборът на образователни програми в Обединеното кралство обхваща различни сфери на обучение. Тук се изучават както точни науки, така и технологии, икономика, изкуства, дизайн и др.

Основни документи, които са необходими при кандидатстване в чуждестранен университет:

1. **Академична справка** за учениците от 12-ти клас с оценки и хорариум или **Диплома за средно образование**;
2. **Сертификат по английски език** - IELTS, CAE, CPE, TOEFL (или друг език);
3. **Мотивационно писмо**;
4. **Препоръка от преподавател**;
5. **Валидна лична карта/паспорт**.

Какво да правя след **12**-ти клас, когато не искам да уча ?

Светът става все по-сложен и в много области знанията получени от средното образование не са достатъчни. Много хора казват (без изобщо да проявят интерес по темата), че броят на висшистите у нас е бил „много голям“. Какво значи „много голям“? Нека да погледнат броя на хората, завършили висше образование в Германия като процент от населението. Той е много по-голям, отколкото в България, и продължава да расте именно защото все повече професии изискват по-високо образование.

За да сте конкурентни. В момента пазарът на труда в България е много свит и затова работодателите непрекъснато увеличават изискванията към кандидатите. Дипломата за висше образование, компютърната грамотност и английският език вече са абсолютно задължителни, дори и за ниски

В заключение, университетът и висшето образование не са свързани само с изграждане на разбиране и критичност към теории и емпирика за специалиста. Понятието "университет" включва и идеала за едно всеобхватно образование. За мен важна задача на висшето образование е и да разшири общата култура на студента чрез хуманитарните специалности като история, философия и етика, да обогати и доразвие владението на чужди езици, както и чрез програмите за студентски обмен да влезе в общуване с различни култури.

Относно последния аспект, мисълта на Александър фон Хумболт, че най-опасен е светогледът на онези, които не са видели света, е особено актуална в момента, както в Европа, така и в САЩ. Така че смятам едно така разбрано висше образование за изключително ценно. То дава задълбочени познания в избраната наука, предоставя на студента различни теоретични призми и методи, изгражда способността за критично мислене към тях и към емпирични анализи и така дава възможност на мисленето му да придобие комплексността, гъвкавостта и бързината, необходими днес. Но освен това и да бъде по-образован в общия си поглед към света.

В епохата на надигащи се популизми, много от които се крепят на ирационални мисловни модели, на манипулиращо интерпретирани данни и на непознаване на чужди култури, образованието – на всички нива, не само висшето – е сред главните противовеси на тези сериозни заплахи за едно свободно общество.

"Училището е работилница, където се формира мисълта на подрастващото поколение, и трябва да го държите много здраво, ако не искате да изпуснете бъдещето от ръцете си." - *Анри Барбюс*

Изготвили:

1. Алессия Брузароско – Първа езикова гимназия - гр. Варна
2. Габриела Григорова - СУ “Васил Левски”- гр. Долни чифлик
3. Виктория Митева - IV ЕГ “Фредерик Жолио-Кюри”-гр. Варна
4. Валентина Димитрова - ПГГСД “Николай Хайтов”- гр. Варна
5. Селена Стоева - ПГХРТ “Цар Симеон Велики”-гр. Провадия

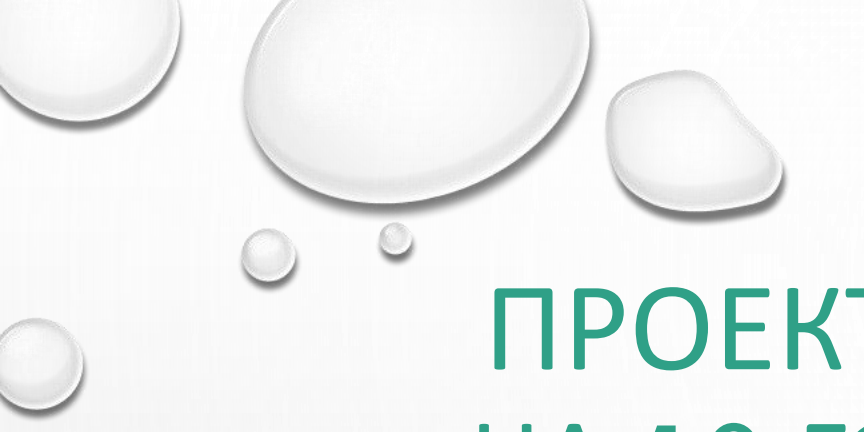

Благодарим
за
вниманието!

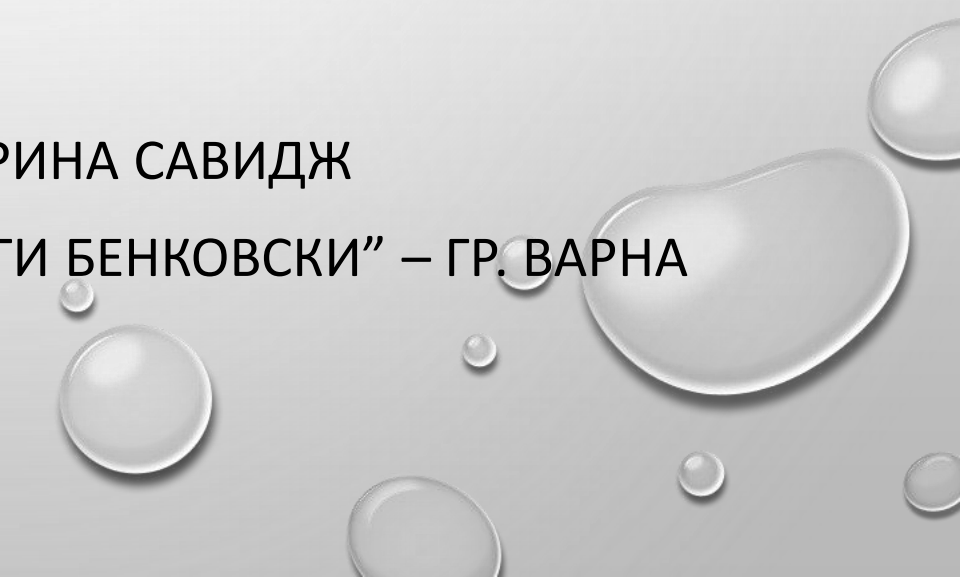

На добър час!
Вървете
смело напред!

ПРОЕКТ НА ТЕМА: „НА 18 ГОДИНИ СЪМ, КАКВО ДА ПРАВЯ?“

ИЗГОТВИЛ: ИРИНА САВИДЖ
СПОРТНО УЧИЛИЩЕ „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“ – ГР. ВАРНА

АКО СПОРТЪТ Е ВАШЕТО ПРИЗВАНИЕ,
ЗАВЪРШВАЙКИ XII-ТИ КЛАС В СПОРТНО УЧИЛИЩЕ
„ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“-ГР. ВАРНА, Вие придобивате
ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ „ПОМОЩНИК-
ТРЕНЬОР“, „ФИТНЕС ИНСТРУКТОР“ ИЛИ
„ОРГАНИЗАТОР НА СПОРТНИ МЕРОПРИЯТИЯ. ТОВА
ВИ ДАВА ВЪЗМОЖНОСТ, КАКТО ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА
ТРУДОВИЯ ПАЗАР, ТАКА И ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА
ОБУЧЕНИЕТО ВЪВ ВСИЧКИ ВИСШИ УЧЕБНИ
ЗАВЕДЕНИЯ В СТРАНАТА И В ЧУЖБИНА.

НАЦИОНАЛНА СПОРТНА АКАДЕМИЯ
„ВАСИЛ ЛЕВСКИ“-ГР. СОФИЯ ПРЕДЛАГА
ОБУЧЕНИЕ ПО БАКАЛАВЪРСКИ,
МАГИСТЪРСКИ И ДОКТОРАНТСКИ
ПРОГРАМИ ЗА ТРЕНЬОРИ ПО РАЗЛИЧНИ
ВИДОВЕ СПОРТ, УЧИТЕЛИ ПО ФИЗИЧЕСКО
ВЪЗПИТАНИЕ И
КИНЕЗИТЕРАПЕВТИ/ФИЗИОТЕРАПЕВТИ.

ПЕДАГОГИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО
ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ МОЖЕТЕ ДА
ИЗУЧАВАТЕ В СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ.
КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“, ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ
УНИВЕРСИТЕТ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“,
ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ
ХИЛЕНДАРСКИ“, ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ
„НЕОФИТ РИЛСКИ“, ШУМЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„ЕПИСКОП КОНСТАНТИН ПРЕСЛАВСКИ“ И
ДРУГИ.

ВИСШИТЕ ВОЕННИ УЧИЛИЩА ПРИЕМАТ
КУРСАНТИ И СТУДЕНТИ ПО РАЗЛИЧНИ
СПЕЦИАЛНОСТИ И ПРОГРАМИ СЛЕД ИЗПИТ
ЗА ФИЗИЧЕСКА ГОДНОСТ. ТАКИВА СА ВИСШЕ
ВОЕННОМОРСКО УЧИЛИЩЕ
„Н.Й.ВАПЦАРОВ“-ГР. ВАРНА, НАЦИОНАЛЕН
ВОЕНЕН УНИВЕРСИТЕТ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“,
ВИСШЕ ВОЕННОВЪЗДУШНО УЧИЛИЩЕ
„ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“, ВОЕННА АКАДЕМИЯ
„ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ“ И ДРУГИ.

ЦЕНТРОВЕТЕ ЗА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ И
ПРОФЕСИОНАЛНА ПОДГОТОВКА НА
АКАДЕМИЯТА НА МВР ВЪВ ВАРНА ПРЕДЛАГАТ
ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА
ОБЩЕСТВЕНИЯ РЕД И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА
ПРЕСТЪПНОСТТА, А ТАКА СЪЩО И ПО ПОЖАРНА
БЕЗОПАСНОСТ И ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО,
ИЗИСКВАЙКИ ВИСОКА СПОРТНА ФОРМА ОТ
КУРСАНТИТЕ И СТУДЕНТИТЕ.

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ
„ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР“ ОБУЧАВА СТУДЕНТИ
В ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ
„НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ“ ЧРЕЗ
СЪВМЕСТНА РАБОТА И СТАЖОВЕ В
СИСТЕМАТА НА МИНИСТЕРСТВО НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ.

АКО СПОРТЪТ Е ВАШЕТО ПРИЗВАНИЕ,
СМЕЛО СЛЕДВАЙТЕ МЕЧТИТЕ СИ!

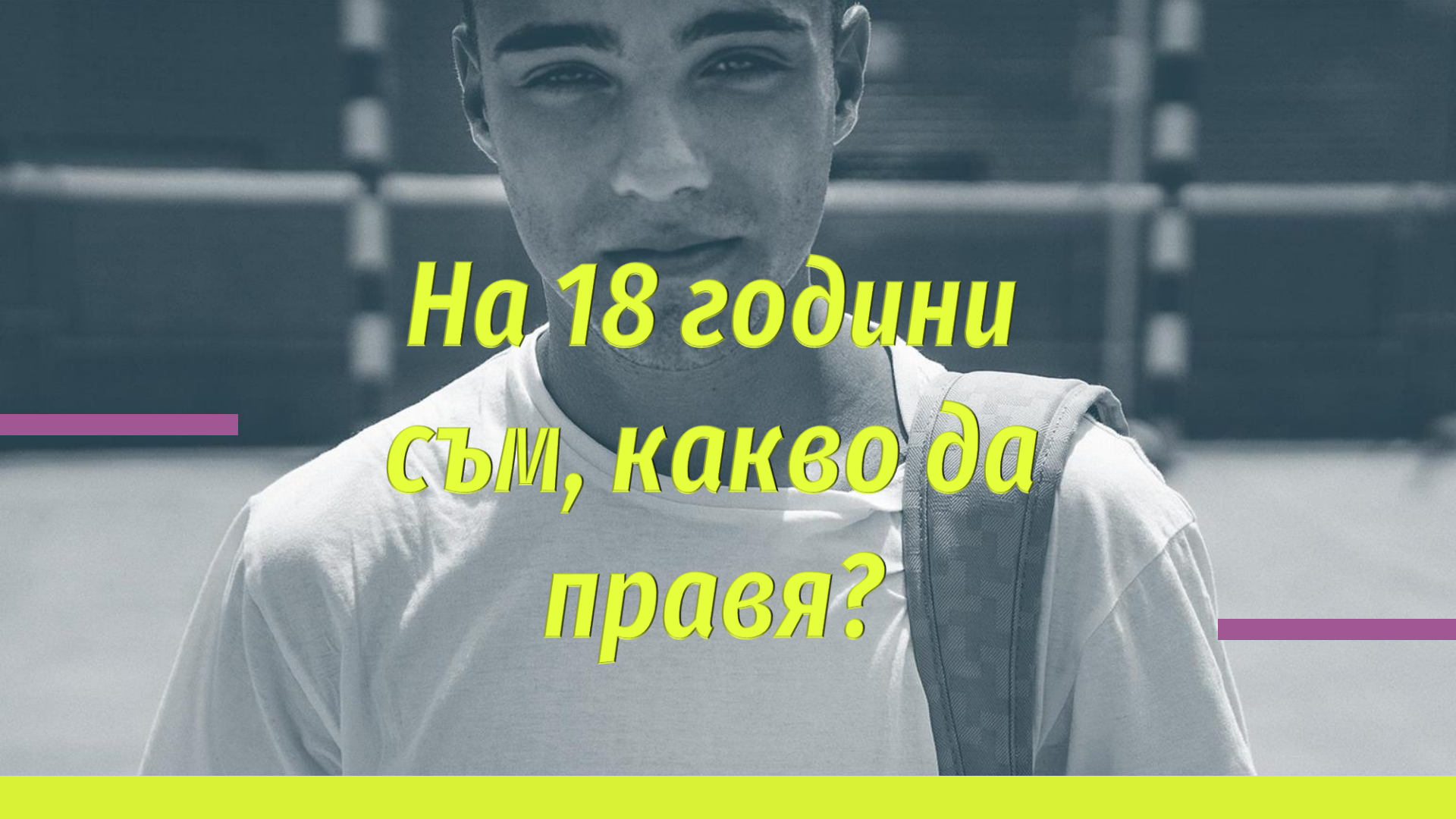
САМО ОТ ВАШАТА **ВОЛЯ И УПОРИТОСТ**
ЗАВИСИ ТЯХНАТА РЕАЛИЗАЦИЯ.

ПОСОЧЕНИТЕ УЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ
ПРЕДЛАГАТ МАЛКА ЧАСТ ОТ ВЪЗМОЖНИТЕ
ВАРИАНТИ ЗА РАЗВИТИЕ, КОИТО СТОЯТ
ПРЕД ВАС.

**„ОТ ДВАМА ДУШИ С ЕДНАКВА СИЛА
ПО-СИЛЕН Е ТОЗИ, КОЙТО Е ПРАВ.“**

ПИТАГОР

A young man with dark hair and a slight smile is looking directly at the camera. He is wearing a white t-shirt and a grey backpack. The background is a blurred outdoor setting with a fence. The text is overlaid in a bold, yellow, italicized font. There are two horizontal purple bars, one on the left and one on the right, partially visible behind the text.

***На 18 години
съм, какво да
правя?***

Съдържание:

1. Източници и ресурси за кариерна информация – **Свилена Иванова**, Средно училище “Димчо Дебелянов”, гр. Варна
2. Какво ще правя? – **Ноя Лилова**, Средно училище “Димитър Благоев”, гр. Провадия
3. Дървото на кариерното ориентиране-
Теодора Иванова, Професионална техническа гимназия, гр. Варна
4. Насоки от Бюрото по труда – **Анестина Левенова**, ЧСУ “Юрий Гагарин”, к.к.“Камчия“; **Атанас Панайотов**, ВМГ “Свети Николай Чудотворец, гр. Варна
5. Грешки, които никога да не допускаме -
Нелина Иванова, СУ “П. Кр. Яворов“, гр. Варна

Източници и ресурси за кариерна информация

Когато търсим работа, изключително важно е да използваме разнообразни източници за кариерна информация.

□ *Кариерните центрове* са основен източник на професиите. Срещата с кариерен консултант може да ни помогне да определим нашите интереси и умения, които притежаваме.

Кариерните консултанти са професионалисти, обучени да помагат на своите клиенти да открият своето професионално призвание. Те биха ни помогнали да разберем какво искаме да правим и коя сфера отговаря на нашите интереси, ценности, характер и силни страни.

Личните контакти в семейството и приятелите могат да бъдат полезен източник на информация. Сред познатите на приятелите ни може да има хора, които упражняват конкретна професия и които да ни дадат ценни съвети какво образование е необходимо за кандидатстване, какво ще се хареса на работодателите и какви действия да избягваме.

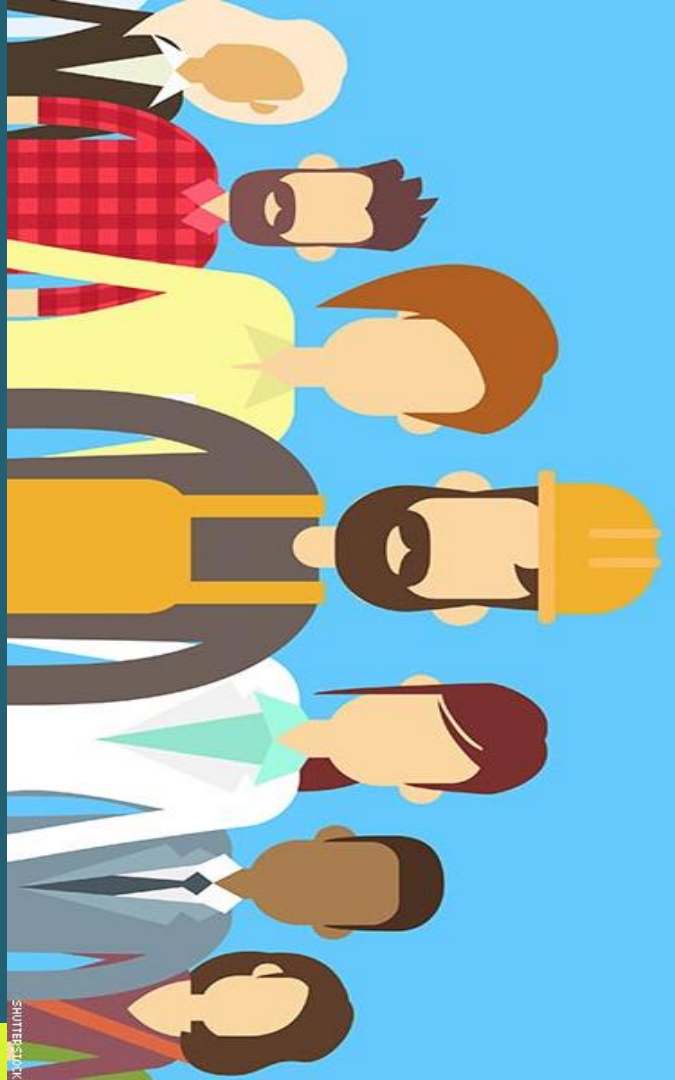

Областните градове имат Центрове за кариерно ориентиране, където работят кариерни консултанти. Националният портал за кариерно ориентиране на Министерството на образованието и науката предоставя информация за специалностите, които се изучават в университетите в България.

Интернет се превърна през последните години в основен източник на информация. Хората постоянно търсят работа чрез сайтове с обяви за работни места и стажове в България и по света. Те също търсят и съвети в помощ на кандидатстване, информация на нивата за заплащане и т.н.

Бюрата по труда към Държавната агенция по заетостта и частните агенции са изключително полезни източници на информация.

Днешно време хората не се интересуват толкова много от печатни издания. Проблемът при тези източници е, че те не включват достатъчно подробности за фирмите, за спецификата на работните места и заплащането.

Какво ще правя?

На всеки му е труден изборът за кандидатстване след 12-ти клас във висше учебно заведение. Изникват въпроси като: „Какво искам да уча?“, „Какво искам да работя?“, „Дали ще се справя?“

За нашия избор могат да ни помогнат специалисти по кариерно ориентиране. Но преди те да ни дадат насоки, е хубаво да имаме представа с какво искаме да се занимаваме.

Още в самото начало е хубаво да обърнем внимание на нашите хобита и интереси и да решим дали искаме да ни бъдат бъдеща професия. Да видим дали ни влекат повече природни науки, или хуманитарни. Така по-лесно ще се насочим към дадената сфера, която ни харесва.

Друг начин, който би ни помогнал, е тест за кариерно ориентиране. Но той не ни дава конкретен отговор на въпроса „Коя специалност да завършим?“, а ни насочва към някоя сфера. Например : социална, икономическа, политическа и д.р.

Дървото на кариерното ориентиране

Разбира се, това не е достатъчно, за да бъдем насочени и добре ориентирани. Така нареченият Аз играе важна роля в правилната ни преценка. Той е физически и емоционален, но за да вникнем по-надълбоко и да разберем важността от познанието му, Аз-ът бива нашите ценности, потенциал, стремежи и ресурси. Всяка една от тези категории, разгледана поотделно, би ни била в помощ да бъдем по-наясно с възможностите си в предстоящите избори. Ако погледнем накратко нашия живот в сферата на професионалната реализация, той би бил едно дърво.

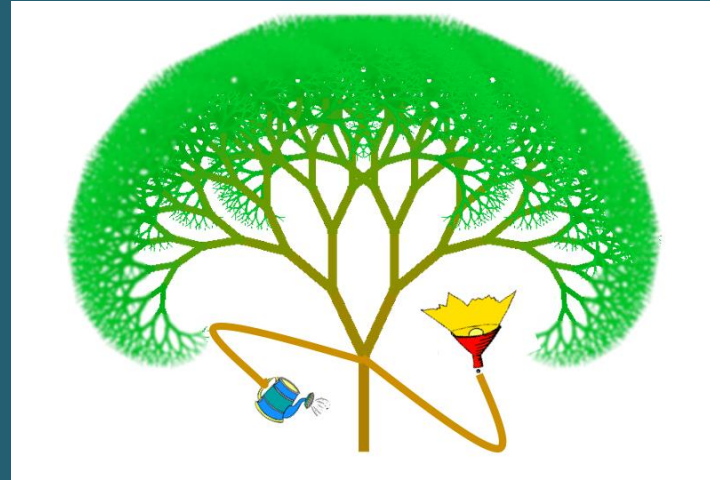
А какво са те?

Те са общо казано 11-те зони в кариерното ориентиране, по които да се насочим чрез тест (биват природна, дигитална, хуманитарна и др.).

Съвсем скромно си представяме, че едно дърво има основни 11 клона - именно тези зони. Когато си наясно със своя Аз, ти преминаваш към един от тези клони, където биваш ориентиран.

Следва усилията, полагани за този клон, да дадат плодове, а именно листата са символ на тези действия по избраната от нас сфера. Както на всяко дърво, целта му е да даде плод. И ето, плодовете са символ на това, с което допринасяме към стремежа ни да бъдем добри в това, което правим.

В дълбочина, а именно където са корените, където сме и самите ние (Аз-ът), за когото говорихме, че е разделен на четири основи. След началото, даващо старта, идва и стеблото - то се състои от нашите цели. А именно желанието, знанието и увереността в способностите ни. Този етап е различен за всеки, разбира се и понякога стеблото може дълго да израсне, особено ако човек е в търсене и опитване на различни дейности. След като стеблото е достигнало нужните размери, идва ред и на самите клони.

Но да подчертаем нещо важно - стремежът ни в успех идва тогава, когато желанието присъства. Има много примери за деца, които се чувстват длъжни да учат избраното от техните родители, но това невинаги им носи удовлетворение и интерес в тази област. Затова е важно да сме кариерно ориентирани и целеустремени към плода на успеха.

РЕЗУЛТАТИ

Моите таланти и заложби

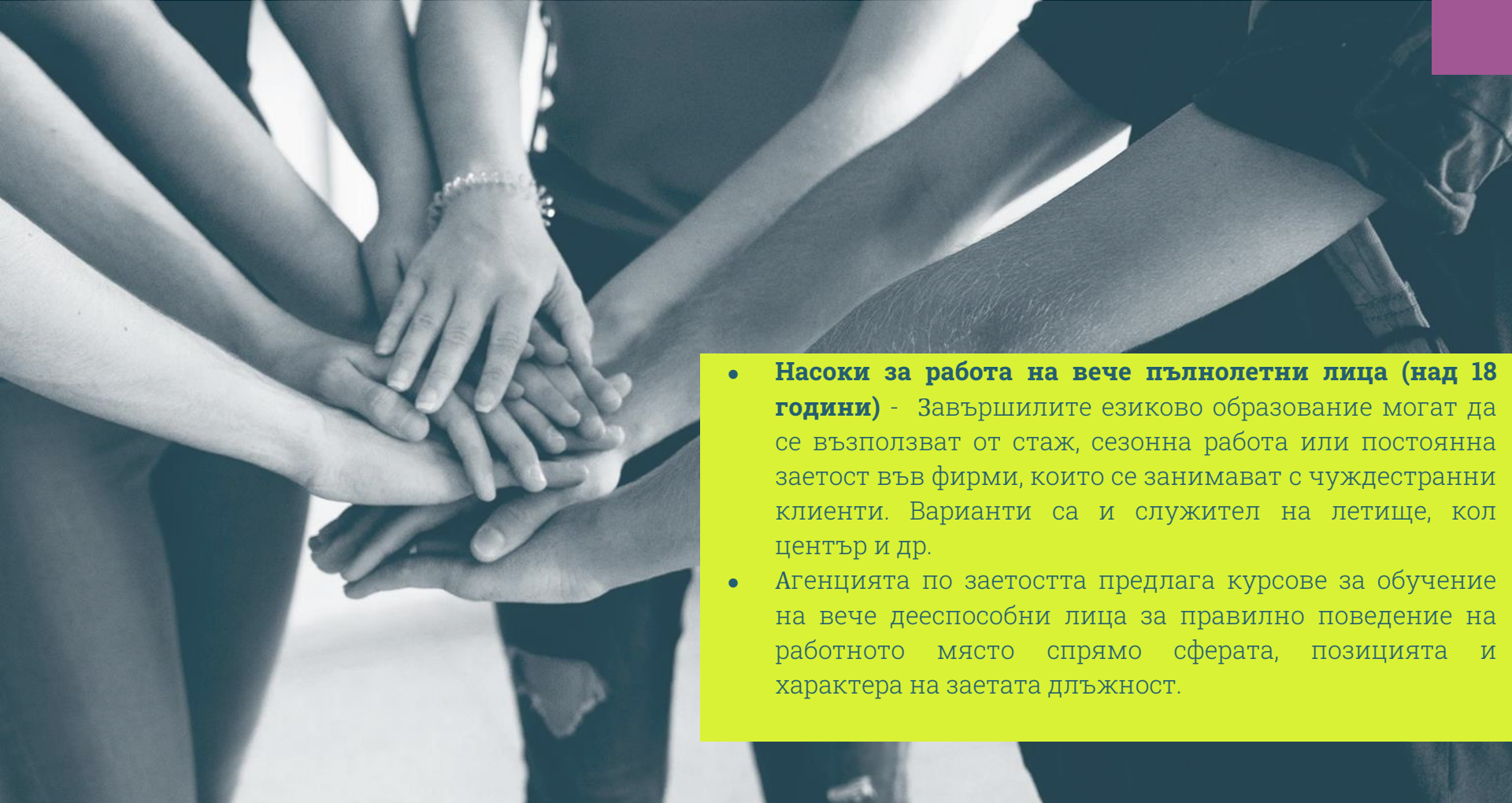
Запиши резултата за всяка ЗОНА.

ЗОНА 1	ЕЗИКОВИ	<u>14</u> т.
(примерни професии: писател, издател, сценарист, блогър, журналист, PR експерт, преводач, копирайтър, създател на текстове за песни и др.)		
ЗОНА 2	МУЗИКАЛНИ	<u>7</u> т.
(примерни професии: музикант, певец / изпълнител, DJ, диригент, композитор, топрежисьор и др.)		
ЗОНА 3	ДВИГАТЕЛНИ	<u>16</u> т.
(примерни професии: спортист, треньор, фитнес инструктор, йога инструктор, диетолог, спортист - екстремни спортове, кинезитерапевт, масажист, танцьор, хореограф, треньор по бойни изкуства и др.)		
ЗОНА 4	ЛОГИЧЕСКИ	<u>15</u> т.
(примерни професии: математик, програмист, програмист роботика, финансист, мениджър, химик, физик, биолог, лекар, медицинска сестра, фармацевт и др.)		
ЗОНА 5	ДИГИТАЛНИ	<u>0</u> т.
(примерни професии: създател на приложения, специалист бази данни, специалист мрежи, специалист дигитален маркетинг, специалист реклама, уеб дизайнер, програмист и др.)		
ЗОНА 6	ВИЗУАЛНИ	<u>15</u> т.
(примерни професии: моден дизайнер, аниматор, илюстратор, гримьор, фризьор, художник, скулптор, интериорен дизайнер, фотограф, графичен дизайнер, уеб дизайнер и др.)		
ЗОНА 7	РАБОТА С ХОРА	<u>14</u> т.
(примерни професии: психолог/терапевт, коуч, обучител, учител, експерт човешки ресурси, мениджър на екипи, проектен мениджър, експерт продажби, политик, сервитьор, експерт обслужване на клиенти и др.)		
ЗОНА 8	ХУМАНИТАРНИ	<u>14</u> т.
(примерни професии: философ, историк, географ, археолог, социолог, специалист околна среда и др.)		
ЗОНА 9	СЦЕНИЧНИ	<u>10</u> т.
(примерни професии: презентатор, актьор, комик, блогър, инфлуенсър и др.)		
ЗОНА 10	ТЕХНИЧЕСКИ	<u>6</u> т.
(примерни професии: инженер, техник прецизна техника, техник компютърни системи, механик и др.)		
ЗОНА 11	ПРИРОДНИ	<u>10</u> т.
(примерни професии: ветеринар, биолог, химик, специалист околна среда и др.)		

Насоки от Бюрото по труда

- **Насоки за работа на лица от 16- до 18-годишна възраст** - Сезонна заетост е особено разпространена. Пример е заетостта в заведения като обслужващ персонал или друга дневна ангажираност - максимално до 4 часа след съгласието и завършеното оформяне на нужната документация за целта.
- Бюрото по труда съдейства, като прокарва връзка между работодателите, предлагащи подходящи условия за конкретния тип възрастова група, и търсещите работа. Учениците от професионални гимназии най-често се възползват от този тип връзка, за да провеждат задължителните си практически занятия на съответното място.

- **Насоки за работа на вече пълнолетни лица (над 18 години)** - Завършилите езиково образование могат да се възползват от стаж, сезонна работа или постоянна заетост във фирми, които се занимават с чуждестранни клиенти. Варианти са и служител на летище, кол център и др.
- Агенцията по заетостта предлага курсове за обучение на вече дееспособни лица за правилно поведение на работното място спрямо сферата, позицията и характера на заетата длъжност.

Грешки, които никога да НЕ допускаме

Както видяхме в предното проучване в Бюрото по труд, можем да започнем работа от 16-годишни. Не и по-рано. Не бива да се подлъгваме по думите на някои работодатели, които казват, че не е проблем да работиш под 16. Не, проблем е. И то голям. Най-често на младежите под 16 им казват, че ще работят без договор. Не правете тази грешка, защото най-вероятно няма да ви платят и няма как да докажете, че сте работили.

Когато вече станем на 16 и имаме законното право да работим (разбира се, с разрешението на родителите ни), също трябва да внимаваме. Отново има работодатели, които ще искат да работите на 8 часа. Но вие трябва да знаете своите права и възможности.

„Пред мъдрия човек стои отворен целия свят, защото отечеството на великата душа е цялата вселена.“
Демокрит

**Благодарим
Ви за
вниманието!**